

Utskifting av elektrisk anlegg og rørover i listeførte kirker

Riksantikvarens veileder for forenklet kirkesaksbehandling i listeførte kirker - nr 5

Denne veilederen er beregnet på saksbehandlere ved bispedømmekontorene, og bør benyttes:

- > av biskopens saksbehandler - i forenklet kirkesaksbehandling
- > som Riksantikvarens uttalelse før godkjenning i tråd med Kirkeordningen
- > på saker som gjelder utskifting av el- og varmeanlegg der alle nye installasjoner er erstatning for eksisterende og med samme plassering

Tjøtta kirke. Foto: Jiri Havran, Riksantikvaren

Antikvariske hensyn

Veilederen gjelder for listeførte kirker. Disse er vurdert som spesielt verdifulle og har nasjonal verdi. De skal behandles med like stor omtanke som fredete kirker.

BAKGRUNN

Siden 2019 har Riksantikvaren på vegne av Barne- og familiedepartementet forvaltet midler i form av tilskudd til vedlikehold og brannsikring av kulturhistorisk viktige kirkebygg. Dette har blant annet inkludert tilskudd til utskifting av elektrisk anlegg og rørovner i kirker fra 1850 og eldre.

INTENSJONEN MED DENNE VEILEDEREN

Vi ønsker å forenkle saksgangen for tiltak som gjelder utskifting eller utbedring av allerede eksisterende tekniske installasjoner i kirkerommet. Dersom retningslinjene følges, kan den norske kirkes godkjenningssøknad/biskopen fatte vedtak uten å innhente råd fra

Riksantikvaren i saker som omfattes av denne veilederen. Veilederen skal bidra til høyere kvalitet, mer effektiv saksbehandling og større forutsigbarhet. Det må fremgå av godkjenningsbrevet fra biskopen at denne veilederen er brukt i saksbehandlingen.

Veilederen tar for seg de ulike antikvariske hensynene som må tas ved tiltak som omfatter utskifting av elektrisk anlegg og rørovner. Mer informasjon om hvilke tekniske hensyn som bør tas ved slike tiltak finnes i *Veileder ved utskifting av eldre elektriske sikringsskap og rørovner i kirkebygg*, utarbeidet av KA.

Vilkår for bruk av forenklet saksbehandling

For at biskopen skal kunne godkjenne tiltak uten medvirkning fra kulturmiljømyndigheten, forutsettes det at tiltaket ikke medfører graving, verken ute eller i grunnen under kirkebygningen.

Dersom tiltaket medfører graving skal saken sendes til fylkeskommunen for vurdering av konfliktpotensial for automatisk fredete kulturminner.

Elektrisk anlegg

- > Nytt sikringsskap skal plasseres der forestående sikringsskap har stått
- > Nytt sikringsskap skal være dimensjonert for installasjon av lysbuevern og styringsanlegg
- > Eksisterende føringsveier skal gjenbrukes, og nye kabler males eller velges i en farge som gjør at de blir minst mulig synlige

Varmeanlegg

- > Rørovner som ønskes skiftet ut skal erstattes med benkevarmere eller nye rørovner
- > Det nye varmeanlegget skal være mest mulig skjult og monteres med færrest mulige inngrep i benkene og kirkeinteriøret
- > Nye ovner skal tilpasses benkene og ikke omvendt. Hvis tiltaket medfører større endringer av kirkebenkene, må Riksantikvaren kontaktes
- > Det skal ikke monteres benkevarmere under første benkerad hvis ovnene blir synlige fra koret
- > Det kan monteres benkevarmere under benker som ikke har hatt det tidligere.
- > Hull etter fester for gamle rørovner tettes med linoljekitt, og det pusses lett for hånd før det flekkmales/lakkes i samme farge som gulvet rundt
- > Varmeovner i kor og våpenhus skal være lave og ha slette fronter i en farge som er tilpasset bakgrunnen. Ved murvegger og vegger med dekor bør ovnene festes til gulvet og ikke på veggen.
- > Det skal ikke installeres varmeovner i tak/himling eller høyt oppe på veggen
- > Det nye varmeanlegget skal brukes styres for et skånsomt innneklima, og gode oppvarmingsrutiner bør etableres. Se *Riksantikvarens veileder 3.12.2. Klima og tekniske anlegg: Klima i trekirker. Luftfuktighet og oppvarming*
- > Dersom styringsanlegg inngår i søknaden, kan dette behandles i tråd med det som er beskrevet i *Riksantikvarens veileder for forenklet kirkesagsbehandling nr. 4 – Varmestyringsanlegg i kirken*

Generell sjekkliste for en god søknad

Det er viktig at de planlagte arbeidene i så stor grad som mulig følger retningslinjene over. Det gir trygghet for at tiltaket ikke kommer i konflikt med antikvariske interesser. Søknaden bør inneholde følgende relevant informasjon:

- > Begrunnelse for tiltaket
- > Beskrivelse av tiltaket, om nødvendig med alternative løsninger
- > Punktliste over hvilke utskiftinger som skal gjennomføres
- > Tydelige fotografier av eksisterende situasjon der tiltaket planlegges
- > Illustrasjon av planlagt situasjon
- > Beskrivelse og foto av nye elementer, inkl. størrelse og plassering
- > Plantegning der de nye elementene er markert

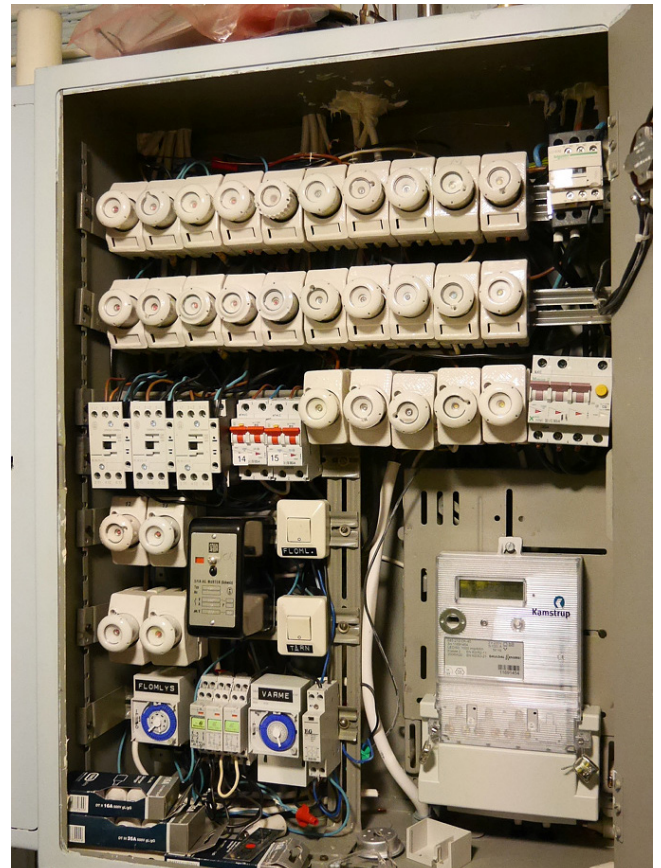
Fra Lesjaskog kirke. Foto: Einar Karlsen, Riksantikvaren

GJENBRUK AV EKSISTERENDE RØROVNER

Dersom det av ulike grunner blir problematisk å installere helt nytt varmeanlegg, kan det vurderes om eksisterende rørovnere fortsatt kan brukes ved at ledningsnettets skiftes ut og det eventuelt installeres gitter over rørovnene. Det er da avgjørende at rørovnene i seg selv ikke utgjør en brannrisiko – dette må avklares av fagkyndig.

VARMESTYRINGSANLEGG

Installasjon av lysbuevern og varmestyringsanlegg er inkludert i tiltakene det kan søkes om i tilskuddene fra Barne- og familiedepartementet. Riksantikvaren anbefaler å installere varmestyringsanlegg samtidig med nytt varmeanlegg i fredete og listeførte kirker. Dette er også et tiltak som kan behandles som forenklet kirkesaksbehandling, så lenge det gjøres i tråd med Riksantikvarens *veileder for forenklet kirkesaksbehandling nr. 4 – Varmestyringsanlegg i kirken*.

Fra Budal kirke. Foto: Hege Sejnæs Eilertsen, Riksantikvaren

Riksantikvaren

Pb. 1483 Vika, 0116 Oslo

Besøksadresse / Dronningens gate 13

Tlf. / 22 94 04 00

Faks / 22 94 04 04

E-post / postmottak@ra.no

www.riksantikvaren.no

Mai 2021